

DAĞLIK KARABAĞ SAVAŞININ AZERBAYCAN LEHİNE SONUÇLANMASINI SAĞLAYAN KAHRAMAN: İBAD HÜSEYİNLİ

Bülent KARA*
İbrahim ÖZTÜRK*

Özet: 1991 yılında bağımsızlığını ilan eden Azerbaycan, Karabağ'ın özel, coğrafi ve jeopolitik konumundan dolayı Ermenistan'ın işgaliyle karşı karşıya kalmıştır ve bu olayla birlikte Türk dünyasında toplumsal bir sorun baş göstermiştir. Toplumda büyük ses uyandıran Karabağ sorunu, Azerbaycan Türkü İbad Hüseyinli ile birlikte sonuç bulmuş ve Karabağ tekrardan Azerbaycan'a kazandırılmıştır. İbad Hüseyinli'nin savaşta göstermiş olduğu kahramanlıklar onu tüm Türk kamuoyunda görünür kılmıştır ve özellikle Türk basınında başarılarıyla anılmasına dolayısıyla ün kazanmasına neden olmuştur. Hüseyinli'nin savaşta başarıları ülkemizde somut karşılığını bularak birçok önemli siyasetçi İbad Hüseyinli ile görüşme yapmış, adına parklar açılmış ve Türkiye'deki birçok üniversitede konferanslar düzenlenmiştir. Türk dünyasında toplumsal imgeleme sahip bu olay, 1.Dağlık Karabağ Savaşında İbad Hüseyinli ve Türk basınında İbad Hüseyinli başlıklarından hareket ederek aktarılmaya çalışılmıştır. Tarama modeli yöntemi kullanarak konuya ilişkin bilgilere ulaşılmaya çalışılmıştır ve ifade edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: *İbad Hüseyinli, Azerbaycan, Karabağ, Kahraman.*

The Hero Who Ensured The 1st Normorrow Karabakh War Resulting in Favor of Azerbaijan: İbad Hüseyinli

Abstract: Azerbaijan, which declared its independence in 1991, faced the occupation of Armenia due to the special, geographical and geopolitical location of Karabakh, and with this incident, a social problem arose in the Turkish world. The Karabakh issue, which aroused great interest in the society, was resolved with the Azerbaijani Turk Ibad Huseyinli and Karabakh was brought back to Azerbaijan. Ibad Hüseyinli's heroism in the war made him visible to the entire Turkish public and made him famous, especially in the Turkish press, as he was remembered for his achievements. Hüseyinli's successes in the war found concrete results in our country, many important politicians met with İbad Hüseyinli, parks were opened in his name and conferences were held in many universities in Turkey. This event, which has a social imagination in the Turkish world, has been tried to be conveyed using the titles Ibad Hüseyinli in the 1st Nagorno-Karabakh War and Ibad Hüseyinli in the Turkish press. By using the scanning model method, information on the subject was tried to be obtained and expressed.

Key Words: *Ibad Hüseyinli, Azerbaijan, Karabakh, Hero.*

Giriş

Bazı olaylar toplumda sosyolojik tabanlı bulguların açığa çıkmasına neden olur. Bir kişi, bir durum ya da herhangi bir olgu bazen radikal bir değişimi bazen dönüşümü bazen de buğulu bir durumun açıklığa kavuşmasına etki eder. Savaşlar toplumsal yapıyı etkileyerek sosyolojik sonuçları ortaya çıkaran ve bu sebeple üzerinde durulması gereken önemli olaylardır. 1.Dağlık Karabağ Savaşı bu noktada ele alınabilecek en iyi örneklerden biridir. Karabağ sorunun esas kaynağı Azerbaycan-Ermenistan arasındaki emperyalizmdir. Çünkü Karabağ üzerinden Kafkaslar kontrol edilmektedir ve Almanya 1.Dünya Savaşı sürecinde Sovyetler savaşında Azerbaycan'la yakınlaşması batı ülkelerin Azerbaycan'a ilgi duymasını sağlamıştır. Ayrıca İran nüfusunun büyük çoğunluğunun Azerbaycan olması fakat Ermenistan'ı desteklemesi ve İsrail'in Azerbaycan'ı desteklemesi gibi konular Karabağ'ı daha da önemli kılmıştır. İlaveten Karabağ'da zengin maden yataklarının olması, Kafkasya'nın gıda maddelerinin büyük bir çoğunluğunu bu bölgeden karşılanıyor olması ve son olarak Hazar Havzasındaki çeşitli doğal kaynaklara ve enerji rezervlerine yakınlığı, Karabağ'ı jeopolitik açıdan değerli kılmıştır (Aydın, 2013:153). Karabağ'ın özel coğrafi konumu neticesinde Ermenistan bu toprakları kendi topraklarına dâhil etmek istemiş ve bu noktada adımlar atmıştır.

* Prof. Dr. Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji, bkara@ohu.edu.tr ORCID ID: 0000-0001-6021-085X

* Doç. Dr. Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Tarih, iozturk@ohu.edu.tr ORCID ID: 0000-0003-0431-9433

1991 yılında Sovyetlerin dağılmasıyla Azərbaycan və Ermənistan arasında Karabağ sorunu gün yüzünə çıkmıştır. Ermənistan Sovyetlerin dağılmasıyla Karabağ üzerinde hak iddia ederek toprakların %20'sini işgal etmiştir. Karabağ topraklarında yaşayan Azərbaycan halkı savaştan kaynaklı zorunlu göç yaşamıştır ve Karabağ daha ciddi bir sorun haline dönüşmüştür. Karabağ sorunu için 1994 yılında Bışkek Protokolü adında ateşkes imzalanmış fakat dünden bugüne bakıldığında ateşkesin kâğıt üzerinde kaldığı sonucuna varılmaktadır. 24 Mart 1992 yılında Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı Minsk Grubunu oluşturmuştur. Grubun eş başkanlarını 3 farklı ülke üstlenmektedir. Bu ülkeler Rusya, Fransa ve ABD'dir. Dağlık Karabağ sorununa çözüm amaçlı kurulan Minsk Grubu günümüze kadar bir sonuç alamamıştır. (www.aa.com.tr). Türkiye, Azərbaycan ve Ermənistan arasında gerçekleşen 1.Dağlık Karabağ Savaşında pasif kalmış ve uluslararası siyasi bir müdahale de bulunamamıştır. Bunun nedeni olarak da Azərbaycan'ın hukuksal ve tarihsel bakımdan Sovyetler Birliği'ne bağlı olmasıdır (Alkan ve Mehdizadehyoushanlouei, 2023: 209). 1.Dağlık Karabağ Savaşında adını duyuran ve savaşın sonuçlanmasına etki eden İbad Hüseyinli, savaşta Azərbaycan için önemli kahramanlıklar sergilemiştir.

Türk basınında 1.Dağlık Karabağ Savaşı ve sonrası İbad Hüseyinli'nin yer alması ve savaşı bitiren kişi olarak Türk kamuoyunda yer alması, konuya ilgi duymamızı sağlamıştır. İbad Hüseyinli'nin 1.Dağlık Karabağ Savaşını sonlandırması Türk toplumunda sosyolojik bir yankı uyandırmıştır. Çünkü 1991 yılından itibaren Karabağ sorunu Azərbaycan için büyük önem taşımış ve toplumda siyasi temelli adımlar atılmıştır. İbad Hüseyinli de Ermeni komutanı Monte Melkonyan'ı öldürerek bu siyasi adımı atmıştır ve Karabağ için en önemli kahramanlığı yapmıştır. İbad Hüseyinli'nin 1.Dağlık Karabağ Savaşındaki büyük azmi ve izlediği yol bugün onun tanınmasına fırsat vermektedir. Bu bağlamda İbad Hüseyinli'nin Türk basınında nasıl yer aldığı analiz edilmek istenmektedir. Azərbaycan basınında konunun nasıl ele alındığında bakılmaksızın sadece Türk basınına yönelik içerik analizi yapılmaktadır. Türk basınında yer alan haberler tarama modeliyle analiz edilerek İbad Hüseyinli'nin kamuoyunda nasıl yer aldığına değinilmiştir.

1. İbad Hüseyinli'nin Hayatı

İbad Hüseyinli'nin hayatı, Azərbaycan başta olmak üzere tüm Türk dünyasında oldukça ses getirmiştir. 18 Ekim 1970 yılında doğan İbad Hüseyinli (İbad Hüseyinov) Karabağ'da dünyaya gelmiştir. Hayatı askeri başarılarıyla geçen Hüseyinli, ortaokulu bitirdikten sonra hemen askere gitmiştir. Terhis olduktan sonra gönüllü olarak 1.Dağlık Karabağ Savaşı'nda yer almış ve istihbarat birliğinin komutanı olmuştur. Komutanlık sürecinde Ermenilerin Kür Nehri kıyılarına yakınlaşmalarını önlemiş ve dağlık Karabağ bölgesinin korunmasında önemli faaliyetleri olmuştur. Hüseyinli 1993 yılının Haziran ayında Karabağ için önemli adım sayılan Monte Melkonyan'ı öldürmüştür. Yine 1993 yılında katıldığı bir operasyonda ağır yaralanarak yaklaşık 28 gün komada kalmıştır (www.haberler.com). 1994 yılında dönemin Cumhurbaşkanı Haydar Aliyev, İbad Hüseyinli'nin bulunduğu birliğe giderek "Sengerde Milli Kahraman" adını vermiştir. Yine aynı yılda "Azərbaycan Bayrağı" nişanı ile ödüllendirilmiştir. İbad Hüseyinli'nin evli ve üç çocuk sahibi olduğu bilinmektedir. İbad Hüseyinli 1999 tarihinde evlenmiştir ve düğününe dönemin Cumhurbaşkanı Haydar Aliyev'i de davet etmiştir. Haydar Aliyev gönderilen davet üzerine bir mektup yazmıştır. Mektupta yoğun olduğundan dolayı düğüne gelemeyeceğini fakat İbad Hüseyinli'yi hem evliliğini tebrik etmiş hem de 1.Dağlık Karabağ Savaşındaki kahramanlıklarını övmüştür (www.yeniakit.com.tr). İbad Hüseyinli 1.Dağlık Karabağ Savaşı sırasında Ermeni komutanı Monte Melkonyan ile karşılıklı dövüşerek öldürdüğü iddiaları sonucunda ün kazanmış ve Azərbaycan'ın Milli Kahramanı olarak ifade edilmeye başlanmıştır. Özellikle İbad Hüseyinli'nin Ermeni komutanı Monte Melkonyan'ı 22 yaşındayken öldürmesi dikkat çekmektedir. İbad Hüseyinli'nin 1.Dağlık Karabağ Savaşında

göstermiş olduğu kahramanlıkları 2010 yılında Asker isimli belgesel hazırlanmış ve tüm kamuoyuna sunulmuştur (tr.wikipedia.org). İbad Hüseyinli'nin hayatı hakkında çok fazla bilgilere yer verilmemektedir. Hayatı genel anlamda askeri başarılarıyla geçmiştir ve literatürde daha çok bu konuda bilgiler mevcuttur.

2. Birinci Dağlık Karabağ Savaşı'nda İbad Hüseyinli

Azerbaycan 1918 yılında kurulmuş olup 1920 yılında Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği (SSCB) tarafından işgal edilmiştir. 1991 yılına kadar Azerbaycan SSCB'ne bağlı kalmış ve 1991 yılında bağımsızlığını ilan etmiştir. Azerbaycan bağımsızlığını ilan etmeden önce Karabağ Ermenistan tarafından işgal edilmesiyle Azerbaycan'ın sorunu haline gelmiştir. Karabağ stratejik bölge olarak vurgulandığından önemli bir bölgedir. Coğrafi konumundan dolayı jeopolitik ve jeostratejik açıdan önemlidir (Alkan ve Mehdizadehyoushanlouei, 2023: 207). Dolayısıyla 1.Dağlık Karabağ Savaşı Azerbaycan için önemli bir savaştır ve 1.Dağlık Karabağ Savaşı, 1991-1993 yılları arasında Azerbaycan-Ermenistan arasında olmuştur (Shamilov ve Dönmez Kara, 2021: 107). *“Karabağ” adı, kısaca Türkçe “kara”, Farsça “bağ” sözcüklerinin birleşmesinden meydana gelmiştir. Kara, muhtemelen burada “büyük” anlamında geçtiğinde, Karabağ’ın anlamı “büyük bağ” manasındadır. İlk kez XIV. yüzyıl Fars, Gürcü ve Ermeni yıllıklarında bu ada rastlanmaktadır. Bu döneme kadar ise bölge çeşitli adlar altında alınmıştır. Bunlar arasında en çok kullanılanı ise “Arsak/Varsak” ismidir.* Karabağ'ın küresel çapta önemli görülmesinde dünyanın farklı dillerinin yaşaması, ırksal-mezhepsel çeşitlilikler ve ayrıca çok sayıda etnik kökenlerin bulunması tetiklemektedir. Karabağ yani Kafkaslar vurgulanan üç noktanın ortak yaşam alanı olması onu daha da ön plana çıkarmıştır. Hatta Karabağ'ın bu özelliğinden dolayı bir savaşçı, savaşın gölgesindeki bölgeler çerçevesinde Karabağ'a vurgu yapmaktadır. Karabağ, Azerbaycan Cumhuriyeti'ne bağlı bir bölgedir. Fiziki coğrafyası bakımından dağlık ve ovalardan oluşan bir bölgedir. Karabağ'ın doğal sınırlarına bakıldığında Kür (Kura) ve Aras Nehirleri ile Gökçe gölü oluşturmaktadır. Ayrıca Karabağ'ı tanımlarken Ermenistan ile birlikte Küçük Kafkasya sahasının iki büyük bölgelerinden biri olduğunu vurgulanmaktadır (satemer.sakarya.edu.tr).

Karabağ sorununu noktalayan ise İbad Hüseyinli olmuştur. Hüseyinli 12 Haziran 1993'te Karabağ Savaşında Ermeni komutanı Monte Melkonyan'ı öldürmüştür ve tüm Türk dünyasında bu kahramanlığı duyularak 1.Dağlık Karabağ Savaşı için önemli bir isim haline gelmiştir (www.dha.com.tr). Yaptığı bu kahramanlık kendi ülkesi Azerbaycan'da takdir edilmiş ve Azerbaycan Bayrağı nişanına layık görülmüştür (www.yeniakit.com.tr). İbad Hüseyinli 1.Dağlık Karabağ Savaşında sadece bir asker değil gençlik yıllarını vatani için feda eden ve savaşta göstermiş olduğu kahramanlıklarıyla neredeyse tüm Türk toplumlarında tanınmak mümkündür. Özellikle Türk basınında İbad Hüseyinli'nin savaşta Ermeni Çete Lideri Monte Melkonyan'ı öldürmesi üzerinde durulmaktadır. Monte Melkonyan'ın Türk düşmanı olarak tanınması ve bu düşüncede birinin 1.Dağlık Karabağ Savaşında İbad Hüseyinli tarafından öldürülmesi, Türk basınında toplumsal bir karşılıkla bahsedilmiştir.

3. Türk Basınında İbad Hüseyinli

İbad Hüseyinli Türk dünyasına adını duyuran cesur, kahraman ve askeri başarılarıyla ün salmış Azerbaycanlı bir askerdir. İbad Hüseyinli'nin bu başarısına Türkiye basınında da yer verilmiştir. Türk siyaset camiasından birçok isimle görüşmüş ve bu görüşmelerde “Türk Dünyasının Kahramanı” olarak nitelendirilmiştir. İbad Hüseyinli'ye birçok unvan layık görülmüştür. Kendi ülkesinin Cumhurbaşkanı Haydar Aliyev Azerbaycan Bayrağı nişanıyla İbad Hüseyinli'yi ödüllendirmiştir. Bunun yanı sıra ele geçirilemeyen kişi olarak da Türk basınında yer almıştır (www.medyagazete.com). İbad Hüseyinli Antakya'ya gelerek Antakya Valisi Mustafa Masatlı ile sohbet etmiş ve Türk Milletine yapmış olduğu hizmetlerden bahsetmişlerdir (antakyagazetesi.com). İbad Hüseyinli Türk basınında genel olarak kahraman oluşuyla ifade edilmekte ve bilinmektedir.

Türk basınında İbad Hüseyinli'nin Karabağ savaşında Ermeni Çete Lideri Monte Melkonyan'ı öldürmesi konusuna yer verilmiştir. Cumhurbaşkanı Başdanışmanı Yalçın Topçu İbad Hüseyinli için “Yaşayan Kahraman” unvanını layık görmüş ve Hüseyinli'nin kahramanlığının sadece savaş meydanında olmadığını vurgulamıştır. Topçu Hüseyinli'yi tanıdığına çok memnun olduğunu ve şeref duyduğunu ifade etmiştir. Gazi ve yaşayan kahraman kardeşimiz sözleriyle Hüseyinli'yi anlatmıştır. Topçu Hüseyinli için değerbilir bir kişi olduğunu da ifadelerinde yer vermiştir (www.haberler.com). Topçu İbad Hüseyinli'nin 50. doğum gününü kutlamıştır ve Hüseyinli, Topçu ile yapmış olduğu görüşmede kendisini Azerbaycan'a ait gördüğü gibi Türkiye'ye ve Ankara'ya ait gördüğünü de vurgulamıştır. Topçu Hüseyinli'nin Ermeni askeri birliklere komutanlık yapan Monte Melkonyan'ı öldürmesi üzerinde durarak artık yedi devlet ve bir millet olduğunu ifade etmiştir (www.haber7.com). Topçu görüşme esnasında İbad Hüseyinli için şunları söylemiştir: *Karabağ'ın işgali sırasında ASALA eylemcilerinden olan ve Hocalı Soykırımı zamanı Ermeni askeri birliklerine komutanlık yapan Monte Melkonyan'ı teke tek mücadelede itlaf eden ve Türk dünyasının büyük devlet adamı merhum Haydar Aliyev'in bayrak madalyasıyla ödüllendirdiği, 44 günlük Karabağ zaferi sonunda da Cenap Prezident İlham Aliyev tarafından yaşayan Azerbaycan Milli Kahramanı unvanı verilen kardeşim İbad Hüseyinli'yi milletimizin evinde ağırlamış olmaktan çok mutlu oldum. İbad Hüseyinli, Can Azerbaycanımızın Milli Kahramanı olduğu kadar bütün Türk dünyasının da kahraman evladıdır çünkü biz artık yedi devlet bir milletiz* (www.qha.com.tr). Nitekim görüşme sonucunda İbad Hüseyinli'nin Karabağ sorununda Türk dünyası için önemli bir adım attığını ve bu adımın tüm Türk devletlerini bir arada birleştiği sonucunu çıkarmak mümkündür.

Kayseri Valisi Orhan Düzgün Karabağ Savaşı milli gazilerinden İbad Hüseyinli'yi kendi makamında ağırlamış ve Hüseyinli'nin bu ziyaretinde hem Azerbaycan'ın hem de Türkiye'nin kardeş devlet olduğu ifadelerine yer vermiştir. Aynı zamanda Karabağ Savaşı milli gazileri örnek göstererek Karabağ topraklarının geri kazanılması için çok kan döktüğünü vurgulamıştır. İbad Hüseyinli ile birlikte Kayseri Valisi Düzgün'ü ziyarete gelen Atilla Dergisi Genel Yayın Yönetmeni Gülşen Behdud Hüseyinli'nin daha önce Kayseri'ye gelmediğini fakat Balıkesir, Çanakkale, Eskişehir ve Kahramanmaraş gibi birçok ilimizi ziyaret ettiğini ifade etmiştir. Behdud Türkiye'de Hüseyinli'nin tanınması ve bilinmesi konusunda gurur duyduğunu ve Karabağ Savaşına vurgu yaparak bu savaşın Türkiye ve Azerbaycan bütünlüğünü sağladığını vurgulamıştır (www.kayserigundem.com.tr).

İbad Hüseyinli Adana, Kayseri, Gaziantep vb. iller dışında Çanakkale'ye de ziyarette bulunmuştur. İbad Hüseyinli Çanakkale Valisi Güngör Azim Tuna'yı makamında ziyaret etmiştir. İbad Hüseyinli Çanakkale Valisi ile yaptığı görüşmede Çanakkale'nin kendisi için çok önemli bir yer olduğunu söylemiştir. Önemli olmasının en büyük nedenleri de Azerbaycan'dan birçok askerin Çanakkale'ye gelip savaşması ve şehit olması olduğunu ifade etmiştir. Çanakkale Savaşında yaklaşık 140 askerlik şubesinden asker geldiğini ve Çanakkale'de savaştığını ifade etmiştir (www.canakkaletravel.com). İbad Hüseyinli'nin Çanakkale için söylediği ifadelerden hareketle Azerbaycan ve Türkiye arasında milli bir ruhun olduğu, iki ülkenin savaşlarda birbirine destek olduğu ve yanında olduğunu söylemek mümkündür. Azerbaycan ve Türkiye arasında Türk milleti çerçevesinde kardeşliğin vurgulanması da bu tür savaşlar sırasında birbirlerinin yanında olmasından kaynaklandığı söylenebilir.

Çukurova Belediyesi Kurttepe Mahallesi Suna Kan Bulvarı'nda İbad Hüseyinli adına park inşa etmiş ve bu parkın açılışını Azerbaycan Bağımsızlık Gününde gerçekleştirmiştir. Parkın açılışına davet edilen Hüseyinli Türklük konusunun üstünde durduğu bir konuşma yaparak “Biz bir oldukça düşmanlar bizden korksun” sözlerini vurgulamıştır. Aynı zamanda Hüseyinli açılıшта Türk olduğunu ve Türklüğü yücelten ifadelerle birlikte kendisi için yapılan park adına gurur duyduğunu ifade etmiştir. Parkın içerisine İbad Hüseyinli heykelinin

dikilmesi Azerbaycan Türkleri için gurur verici bir durum olmuştur. Ayrıca Türkiye'nin Azerbaycan'ın yanında olmasıyla Karabağ sorununu olumlu sonuçlandırdık sözlerini ifade etmiştir. İbad Hüseyinli adının yer aldığı park açılışına birçok vatandaş ve birçok siyasetçi katılmıştır. *CHP İstanbul Milletvekili ve Genel Başkan Koordinatör Başdanışmanı Erdoğan Toprak, Adana milletvekilleri Ayhan Barut ve Orhan Sümer, Adana Büyükşehir Belediye Başkanı Zeydan Karalar, Çukurova Belediye Başkanı Soner Çetin, Seyhan Belediye Başkanı Akif Kemal Akay, Azerbaycan'dan gelen heyet ile dernek başkanları* katılım göstermiştir (www.dha.com.tr). Sonuç olarak Karabağ Savaşıyla birlikte adını sıkça duyduğumuz İbad Hüseyinli Türk camiasında değer gördüğü ve Türkiye'de bu değer somut bir şekilde gösterildiği ifade edilebilir.

Çukurova Belediyesi gibi Gaziantep Şahinbey Belediyesi de 2015 yılında Kocaoğlan Mahallesi'nde İbad Hüseyinli Parkı adında bir park açılışı gerçekleştirdiler. Bu park Azerbaycan ve Türkiye arasındaki dostluğun, birliğin, kardeşliğin ve birliğin pekişmesi adına önemli olduğu ifade edilmiştir. İbad Hüseyinli Parkı ile Azerbaycan Milli Kahramanı İbad Hüseyinli'nin unutulmamasının elzem olduğu konusuna yer verilmiştir (www.gaziantep27.net). Şahinbey Belediyesi'nin düzenlemiş olduğu açılışa *Milli Eğitim Eski Bakanları Hasan Celal Güzel, Mehmet Sağlam, Şahinbey Belediye Başkanı Mehmet Tahmazoğlu, AK Parti Gaziantep Eski Milletvekili Derya Bakbak, Azerbaycan Bakü Milletvekili İtibar Hüseyinov, Hocaent Vali Yardımcısı Şahit Aslanov, Dünya Azerbaycanlılar Kültür Medeniyeti Merkezi Başkan Yardımcısı Rasim Mehmedov, Atilla Dergisi Genel Yayın Yönetmeni Gülşen Behbud ve parka ismi verilen kahraman İbad Hüseyinli* katılmıştır (www.referansgazetesi.com.tr). Ankara Gölbaşı Belediyesi 2015 yılında açılan Yeni Türkiye Stratejik Araştırma Merkezi'nin olduğu sokağın adını değiştirmiş ve Hacı Hasan Mahallesi'nde yer alan bu sokağa Kahraman İbad Hüseyinli adı verilmiştir. Sokağın adının değişmesiyle vurgulanan Azerbaycan ve Türkiye'nin tek millet iki devlet olduğudur (www.milliyet.com.tr). Kırşehir Belediyesi 2017 yılında Kent parkın batısında yer alan sokağa İbad Hüseyinli adını vermiştir (www.kirsehirarenagazetesi.com).

Adana Karataş Belediyesi Çukurova ve Gaziantep Belediyeleri gibi İbad Hüseyinli'nin adının yaşaması için bir sokağın ismini değiştirmiştir. Karataş Belediye Başkanı Necip Topuz, İbad Hüseyinli'nin adının Karataş'ta bir sokağa verilmesi konusunda heyecanlı olduğunu ve gurur duyduğunu dile getirmiştir. Necip Topuz İbad Hüseyinli'den bahsederken milli kahraman olarak bahsetmektedir. Aynı zamanda İbad Hüseyinli için Azerbaycan Cumhuriyetinin gazi komutanı şeklinde ifadelerde bulunmuştur. Sonuç olarak İbad Hüseyinli'nin adı Adana Karataş'ta bir caddeye verilerek Hüseyinli'nin adının daim olarak yaşatılması sağlanmıştır (www.adanapost.com). İbad Hüseyinli'nin ülkemizde değer gören, sevilen ve saygı duyulan biri olduğunu söylemek mümkündür. İbad Hüseyinli Türk basınında, Türk milletine vurgu yaparak ve ortak bir kahramanlık üzerinden ele alınarak aktarılmaktadır.

İbad Hüseyinli önemli Türk siyasetçileriyle görüşmüş ve Türkiye'de adına birçok park açılmıştır. Buna ilaveten Türkiye'deki birçok üniversitede Karabağ Savaşı ve İbad Hüseyinli hakkında konferans gerçekleştirilmiştir. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Öğrenci Konseyi 2013 yılında Türk Kahramanı İbad Hüseyinli'nin Gözünden Karabağ Savaşı adlı konferans düzenlemiştir. İbad Hüseyinli Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi'nde yapılan konferansta konuşma yaparak Türk devletlerine karşı yapılan zulümlere birlik olunması gerektiğini ifade etmiştir (www.sondakika.com). Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi 2018 yılında Karabağ Savaşı konulu konferans düzenlemiştir. Konferans Dayanışma Kulübü aracılığıyla gerçekleşmiştir. Açılış konuşmasını yapan Kültürlerarası Dayanışma Kulübü akademik danışmanı Prof. Dr. Bülent Kara, ata ve ana yurtlarına vurgu yaparak tüm Türk dünyasının birleşmesi konusuna atıfta bulunmuştur. Açılış konuşmasının hemen ardından Azerbaycan Türk Kültür Tanıtım Sorumlusu İmdat Avşar, Türkiye ve Azerbaycan arasındaki ilişkileri tarihsel bir perspektifle açıklamıştır. Açıklamada iki ülkenin de yüzyıllardır kader

birliğı olduğunu vurgulayarak iki ülkenin insanları ve dillerinin ikiz kardeş gibi olduklarını ifade etmiştir. Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesinde gerçekleşen konferansta İbad Hüseyinli ile ilgili belgesel tanıtım filmi gösterilerek 1.Dağlık Karabağ Savaşındaki kahramanlıklarını anlatmak için İbad Hüseyinli'nin konuşmasına yer verilmiştir (ohu.edu.tr).

İbad Hüseyinli'nin Türk basınında yer aldığı diğer bir konu ise Türkiye'nin dış sorunlarına yönelik ifadeleri olmuştur. Hem Azerbaycan hem de Türk dünyasının milli kahramanı ilan edilen İbad Hüseyinli Bakü'de miting düzenlemiş ve Zeytin Dalı Harekâtına destek vermiştir. Bakü'de gerçekleşen mitingde kendisini Türk sevdalı, Türk kanı, Türk balası, Türk toprağı ve Türk milleti olarak tanımlamıştır. Ayrıca Zeytin Dalı Harekâtında savaşımaya hazır olduğunu da ifade etmiştir. İlaveten Türkiye'ye uzanan elin Azerbaycan'a uzandığını ifade ederek Türkiye'ye uzanan eli kırmaya hazır olduğunu vurgulamıştır (www.avazturk.com).

Sonuç

Bir bölgenin özel ve coğrafi konumu onu tüm ülkeler arasında görünür olmasını ve sürekli olarak işgal görmesine neden olabilmektedir. Karabağ için de durum bu şekilde olmuştur ve tarihten bugüne birçok kez siyasi çatışmaların odağı olarak görülmüştür. Karabağ'ın Kafkasya bölgesinde yer alması, zengin maden yataklarının olması, Kafkasya'nın gıda ihtiyacının bu bölgeden karşılanması, enerji rezervlerine olan yakınlığı, kültür, dil, etnik köken ve mezhep farklılıklarının yaşandığı bir bölge olması, Karabağ'ı küresel çerçevede önemli kılmıştır. Karabağ hakkında vurgulanan özellikler neticesinde Azerbaycan'ın Sovyetler Birliğinden ayrılması ve bağımsızlığını ilan etmesiyle Ermenistan'ın Karabağ'ı 1991 yılında işgal etmesi, günümüze kadar taşınan önemli bir sorun halini almıştır. Karabağ'ı geri topraklarına kazandırmak isteyen Azerbaycan Cumhuriyeti, İbad Hüseyinli'nin 1.Dağlık Karabağ Savaşı esnasında sergilemiş olduğu kahramanlıkları Karabağ için umut ışığı olmuştur.

1.Dağlık Karabağ Savaşının Azerbaycan ordusu, milleti ve tarihiyle kıyaslandığında bir travmaya dönüştüğü, Hocalı katliamı gibi soykırımı gerçeğı ve benzeri olayların çokluğu, savaşın travmatik ve Türk coğrafyasındaki kabulü yarattığı sorunsal kabul edilebilir ölçülerin dışında vuku bulmuştur. Bu olumlu olumsuz değerlendirmeler ışığında özellikle Sovyetler Birliğinin dağılması sonucu oluşan yeni konjonktür Ermenistan ve onun militarist azgın güçlerini konsolide eden Rus ve batı emperyalist odakları, bu güçleri Kafkasya da bir maşa taşeron ve joker olarak kullanma eylemi, koşulsuz bir desteğe dönüşmüştür. Ayrıca Azerbaycan ve İran'ın tarihsel kadim sorunu Müslüman olmasına rağmen dayanışmayı kardeşiyle değil şeytan diye tanımladığı kendinden olmayan Hristiyan evanjelist güçlerin mihmandarlığına soyunması, doğrudan ve dolaylı verdiği destek güçler dengesini zaten eğitimsiz ve donanımsız olan (askeri teçhizat bakımından) Azerbaycan ordusunun büyük kayıplar vermesine, toprak kaybına, psikolojik ve reel askeri güç olarak yenilgi yaşamasıyla sonuçlanmıştır. Ancak tüm bu travmatik gelişim sürecinde Azerbaycan ve Türk medyasında olumlu-olumsuz düzeylerde yer alan İbad Hüseyinli, bir asker bir yurtsever militan olarak dâhil olduğu milis gücün katkılarıyla ve kişisel cesaretiyle Türk düşmanı Monte Melkonyan'ı etkisiz hale getirerek az da olsa yüreklere su serpmiş ve bir umut ışığı yaratmıştır.

KAYNAKÇA

- Alkan, M. N., Ve Mehdizadehyoushanlouei, M. (2023). Birinci ve İkinci Karabağ Savaşlarında Türkiye-Azerbaycan İlişkileri. *Upa Strategic Affairs*, 4(2), 203-207.
- Aydın, N. (2013). Türkiye'nin Dağlık Karabağ Politikası. *Fırat Üniversitesi Orta Doğu Araştırmaları Dergisi*, 9(2), 153.
- Shamilov, G., ve Dönmez Kara, C.Ö. (2021). Birinci Dağlık Karabağ Savaşı Göçmenlerinin Sosyo-Ekonomik Sorunları: Bakü Binegedi İlçesi Örneğı. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 19(1), 107.

İNTERNET KAYNAKLARI

- İbad Hüseyinli Kimdir. (2024). Erişim:
İbad Hüseyinli Kimdir - Medya Gazete -Son Dakika Haberler, Güncel Haberler
Azerbaycan milli kahramanı İbad Hüseyinli Antakya'da. (2024). Erişim:
<https://antakyagazetesi.com/azerbaycan-milli-kahramani-ibad-huseyinli-antakyada/>
Topçu, Karabağ Gazisi İbad Hüseyinli'nin 50'nci doğum gününü unutmadı. (2024). Erişim:
<https://www.haberler.com/guncel/topcu-karabag-gazisi-ibad-huseyinli-nin-50-nci-13274425-haberi/>
İbad Hüseyinli: Türkiye'nin Yanımızda Olmasıyla Karabağ Meselesini Hallettik. (2024). Erişim:
<https://www.dha.com.tr/gundem/ibad-huseynli-turkiyenin-yanimizda-olmasiyla-karabag-meselesini-hallettik-2148086>
Karabağ'ın Milli Kahramanı İbad Hüseyinli, Vali Düzgün'ü Ziyaret Etti. (2024). Erişim:
<https://www.kayserigundem.com.tr/karabag-in-milli-kahramani-ibad-huseyinli-vali-duzgun-u-ziyaret-etti/5209/>
Türk Dünyasının Azerbaycanlı Kahramanı İbad Hüseyinli'den Türkiye'ye Ekonomik Teröre Karşı Destek. (2024). Erişim:
<https://www.yeniakit.com.tr/haber/turk-dunyasinin-azerbaycanli-kahramani-ibad-huseynliden-turkiyeye-ekonomik-terore-karsi-destek-505328.html>
İbad Hüseyinli, Cumhurbaşkanı Başdanışmanı Topçu ile Bir Araya Geldi. . (2024). Erişim:
<https://www.haber7.com/guncel/haber/3340409-ibad-huseyinli-cumhurbaskani-basdanismani-topcu-ile-bir-araya-geldi>
İbad Hüseyinli Parkı Hizmette. (2024). Erişim:
<https://www.gaziantep27.net/ibad-huseyinli-parki-hizmette>
Gölbaşında Kahraman İbad Hüseyinli Adı Sokağa Verildi. (2024). Erişim:
<https://www.milliyet.com.tr/yerel-haberler/ankara/golbasi-nda-kahraman-ibad-huseyinli-adi-sokaga-verildi-10755316>
Karabağ Savaşı Gazisi İbad Hüseyinli Sokağı Törenle Açıldı. (2024). Erişim:
<https://www.kirsehirarenagazetesi.com/karabag-savasi-gazisi-ibad-huseyinli-sokagi-torenle-acildi.html>
Konferans: Karabağ Savaşı. (2024). Erişim:
<https://ohu.edu.tr/haber/konferans-karabag-savasi/572>
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi (ÇOMÜ) Öğrenci Konseyi, "Türk Kahramanı İbad Hüseyinli'nin Gözünden Karabağ Savaşı" Konferansı Düzenledi. (2024). Erişim:
<https://www.sondakika.com/amp/haber-comu-den-kisa-kisa-4357681/>
Dağlık Karabağ Konusunda Bilinmesi Gerekenler: 6 Soruda Dağlık Karabağ. (2024, 11 Mart). Erişim Adresi:
<https://www.aa.com.tr/tr/azerbaycan-cephe-hatti/daglik-karabag-konusunda-bilinmesi-gerekenler-6-soruda-daglik-karabag/1987993>
Milli Kahramanı İbad Hüseyinli'nin Adı Karataş'ta Yaşayacak. (2024). Erişim:
<https://www.adanapost.com/milli-kahramani-ibad-huseyinli-nin-adi-karatasta-yasayacak-156074h.html>
Karabağ Savaşı Ve Hocalı Katliamı. (2024). Erişim:
<https://satemer.sakarya.edu.tr/tr/icerik/19789/101538/karabag-savasi-ve-hocali-katliami>
Azerbaycan Milli Kahramanı Hüseyinli'den Valilik Ziyareti. (2024). Erişim:
<https://www.canakkaletravel.com/haber/azerbaycan-milli-kahramani-huseynliden-valilik-ziyareti.html>
Şahinbey'de Türk Kahraman İbad Hüseyinli Parkı Açıldı. (2024). Erişim:
<https://www.referansgazetesi.com.tr/sahinbeyde-turk-kahraman-ibad-huseyinli-parki-acildi>

İbad Hüseynov. . (2024). Erişim:

https://tr.wikipedia.org/wiki/%C4%B0bad_H%C3%BCseynov

Cumhurbaşkanı Başdanışmanı Yalçın Topçu, Azərbaycan Milli Kahramanı İbad Hüseynli ilə görüşdü. (2024). Erişim:

<https://www.qha.com.tr/turk-dunyasi/cumhurbaskani-basdanismani-yalcin-topcu-azerbaycan-milli-kahramani-ibad-huseyinli-ile-gorustu-475449>

İbad Hüseynov: SAVAŞMAYA HAZIRIZ!. (2024). Erişim:

<https://www.avazturk.com/ibad-huseynov-savasmaya-haziriz-43218h.html>